

Ontwerp

van een

Grondwet

voor de

Vereenigde Nederlanden

Eerste Hoofdstuk

Van den Souvereinen Vorst.

Artikel 1.

De Souvereiniteit der Vereenigde Neder-
landen is en blijft opgedragen aan Zijne Koninklyke
Hoogheid Willem Frederik Prins van
Oranje-Nassau, om door Hem en Zijne
wettige nakomelingen te worden bezeten erfelyk.

De hoofdstukken en de artikelen van de Grondwet

Hoofdstuk 1 Grondrechten

- Artikel 1 We behandelen iedereen op dezelfde manier
- Artikel 2 Wie is Nederlander?
- Artikel 3 Werken bij de overheid
- Artikel 4 Kiesrecht
- Artikel 5 Recht om vragen te stellen of te klagen
- Artikel 6 Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging
- Artikel 7 Vrijheid van meningsuiting
- Artikel 8 Recht om samen met anderen een groep te vormen
- Artikel 9 Recht om te vergaderen en te betogen
- Artikel 10 Recht op privacy
- Artikel 11 Het menselijk lichaam
- Artikel 12 Mag de overheid een woning ingaan?
- Artikel 13 Mag de overheid brieven lezen en telefoons afluisteren?
- Artikel 14 Mag de overheid eigendommen van anderen afnemen?
- Artikel 15 Naar de gevangenis
- Artikel 16 De straf staat in de wet
- Artikel 17 Naar de rechter
- Artikel 18 Rechtsbijstand
- Artikel 19 Werk
- Artikel 20 Genoeg inkomen
- Artikel 21 Milieu
- Artikel 22 Gezondheid en wonen
- Artikel 23 Onderwijs

Hoofdstuk 2 Regering

- Artikel 24 Wie kan Koning worden?
- Artikel 25 Als de Koning doodgaat
- Artikel 26 Het ongeboren kind van de Koning
- Artikel 27 Als de Koning geen Koning meer wil zijn
- Artikel 28 Trouwen
- Artikel 29 Wie mag geen Koning worden?
- Artikel 30 Wanneer moet de regering een troonopvolger of een Koning benoemen?
- Artikel 31 Wie kan een benoemde Koning opvolgen?
- Artikel 32 Wat moet de nieuwe Koning als eerste doen?
- Artikel 33 Achttien jaar
- Artikel 34 Wat gebeurt er als de Koning nog geen achttien is?
- Artikel 35 Als de Koning niet kan werken
- Artikel 36 Als de Koning tijdelijk wil stoppen met werken
- Artikel 37 De plaatsvervanger van de Koning (de regent)
- Artikel 38 De Raad van State als plaatsvervanger van de Koning
- Artikel 39 Lid van het koninklijk huis
- Artikel 40 De uitkering van de Koning
- Artikel 41 Wie werkt er in het koningshuis?

Grondwet in eenvoudig Nederlands

- Artikel 42 De ministers zijn verantwoordelijk voor wat de Koning doet
- Artikel 43 Wie benoemt en ontslaat de ministers?
- Artikel 44 Ministeries
- Artikel 45 De ministerraad
- Artikel 46 Staatssecretarissen
- Artikel 47 Wie zet een handtekening onder wetten en koninklijke besluiten?
- Artikel 48 Wie zet een handtekening onder de benoeming en het ontslag van ministers?
- Artikel 49 Wat moeten ministers en staatssecretarissen beloven of zweren?

Hoofdstuk 3 Eerste Kamer en Tweede Kamer

- Artikel 50 Volksvertegenwoordiging
- Artikel 51 Eerste Kamer en Tweede Kamer
- Artikel 52 Hoe lang zitten kamerleden in de Eerste en Tweede Kamer?
- Artikel 53 De bevolking kiest de leden van de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 54 Wie mag stemmen voor de Tweede Kamer?
- Artikel 55 Wie mag stemmen voor de Eerste Kamer?
- Artikel 56 Wie mag lid zijn van de Eerste en Tweede Kamer?
- Artikel 57 Wanneer mag je geen lid zijn van de Eerste of de Tweede Kamer?
- Artikel 57a Vervanging van leden van de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 58 Onderzoek naar nieuwe kamerleden
- Artikel 59 Kiesrecht
- Artikel 60 Wat moeten kamerleden beloven of zweren?
- Artikel 61 De voorzitter en ambtenaren van de Eerste en de Tweede Kamer
- Artikel 62 De voorzitter van de Eerste en Tweede Kamer samen
- Artikel 63 De uitkering van de leden van de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 64 De regering kan de Eerste en Tweede Kamer ontslaan
- Artikel 65 Troonrede
- Artikel 66 Vergaderingen van de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 67 Vergaderen en beslissingen nemen
- Artikel 68 Ministers en staatssecretarissen moeten alles vertellen
- Artikel 69 Ministers in de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 70 Onderzoek
- Artikel 71 Vrijheid van meningsuiting in de Eerste en Tweede Kamer
- Artikel 72 Reglement van de Eerste en Tweede Kamer

Hoofdstuk 4 De adviseurs van de regering en de Eerste en de Tweede Kamer

- Artikel 73 Wat doet de Raad van State?
- Artikel 74 Wie is lid van de Raad van State?
- Artikel 75 De organisatie van de Raad van State
- Artikel 76 Wat doet de Algemene Rekenkamer?
- Artikel 77 Wie is lid van de Algemene Rekenkamer?
- Artikel 78 De organisatie van de Algemene Rekenkamer
- Artikel 78a De Nationale ombudsman
- Artikel 79 Advies aan de regering
- Artikel 80 Iedereen mag de adviezen aan de regering lezen

Hoofdstuk 5 Wetten en bestuur

- Artikel 81 Wie maakt wetten?
- Artikel 82 Wie maakt voorstellen voor nieuwe wetten?
- Artikel 83 Naar wie stuurt de regering voorstellen voor nieuwe wetten?
- Artikel 84 Een voorstel voor een nieuwe wet veranderen
- Artikel 85 De Tweede Kamer stuurt voorstellen voor nieuwe wetten naar de Eerste Kamer
- Artikel 86 Een voorstel voor een wet intrekken
- Artikel 87 Wanneer wordt een voorstel wet?
- Artikel 88 Wanneer geldt een nieuwe wet?
- Artikel 89 Algemene maatregelen van bestuur
- Artikel 90 Internationale vrede en veiligheid
- Artikel 91 Internationale verdragen
- Artikel 92 Wanneer mag een internationale organisatie Nederland besturen?
- Artikel 93 Wanneer gelden internationale afspraken voor iedereen?
- Artikel 94 Internationale regels en Nederlandse wetten
- Artikel 95 De regering maakt internationale verdragen bekend
- Artikel 96 Oorlog
- Artikel 97 Het leger
- Artikel 98 Wie zitten er in het leger?
- Artikel 99 Wanneer hoef je niet in het leger?
- Artikel 99a Iedereen moet helpen ons land te verdedigen
- Artikel 100 De regering beslist wanneer ons leger in het buitenland werkt
(Artikel 101 en 102 bestaan niet meer.)
- Artikel 103 Uitzonderingstoestand
- Artikel 104 Belastingen
- Artikel 105 Hoeveel geld krijgt de regering? En hoeveel geld geeft de regering uit?
- Artikel 106 Nederlands geld
- Artikel 107 Alle wetten gelden in heel Nederland
(Artikel 108 bestaat niet meer.)
- Artikel 109 Rechten en plichten van ambtenaren
- Artikel 110 De overheid vertelt alles aan de burgers
- Artikel 111 Ridderorden

Hoofdstuk 6 Rechtspraak

- Artikel 112 Wat mag de rechter?
- Artikel 113 Strafrecht
- Artikel 114 Doodstraf
- Artikel 115 Rechtspraak door een overheidsbestuur
- Artikel 116 Rechtbanken, gerechtshoven en de Hoge Raad
- Artikel 117 Leden van de rechterlijke macht
- Artikel 118 De Hoge Raad
- Artikel 119 Wie berecht ministers, staatssecretarissen en leden van de Eerste en Tweede Kamer?
- Artikel 120 De Grondwet, andere wetten en de rechter
- Artikel 121 Rechtszaken zijn openbaar
- Artikel 122 Geen straf, minder straf of niet schuldig

Hoofdstuk 7 Provincies, gemeenten en andere overheden

Artikel 123 Nieuwe provincies en gemeenten

Artikel 124 Wat mogen de besturen van provincies en gemeenten?

Artikel 125 Wie zijn het bestuur van de provincie en de gemeente?

Artikel 126 Opdrachten voor de commissaris van de Koning

Artikel 127 Wie maakt de regels in de provincie en in de gemeente?

Artikel 128 Wie mag er nog meer besturen?

Artikel 129 Verkiezingen

Artikel 130 Kiesrecht voor buitenlanders bij verkiezingen voor de gemeenteraad

Artikel 131 Wie benoemt de commissaris van de Koning en de burgemeester?

Artikel 132 Organisatie van provincies en gemeenten

Artikel 133 Waterschappen

Artikel 134 Andere overheden

Artikel 135 Samenwerking tussen overheden

Artikel 136 Verschillen van mening tussen overheden

Hoofdstuk 8 Hoe veranderen we de Grondwet?

Artikel 137 Verandering van de Grondwet

Artikel 138 Kleine veranderingen

Artikel 139 Wanneer geldt de nieuwe Grondwet?

Artikel 140 Wat doen we als wetten niet meer passen bij de nieuwe Grondwet?

Artikel 141 Hoe maakt de regering de nieuwe Grondwet bekend?

Artikel 142 Wat doen we als het Statuut verandert?

Extra artikelen

Artikel IX Wanneer geldt artikel 16 niet?

Artikel XIX Formulieren

Hoofdstuk 2 Regering

Wat is een regering? Wat doet de regering? Wie zitten er in de regering? Over deze vragen gaat dit hoofdstuk van de Grondwet.

Bijzonder van Nederland is dat wij een Koning of een Koningin hebben. Dat hebben niet alle landen. De meeste landen hebben geen Koning, maar een president. Nederland is een koninkrijk. Landen met een president zijn een republiek. De bevolking van die landen kan de president meestal zelf kiezen. Soms kiest het parlement de president. Een Koning kun je niet kiezen. Meestal is een Koning Koning omdat hij lid is van een familie. Zo is dat ook in Nederland.

Republieken zijn onder andere de Verenigde Staten van Amerika, Rusland, Duitsland, Frankrijk, Zuid-Afrika. Andere koninkrijken zijn bijvoorbeeld Japan, het Verenigd Koninkrijk, België, Noorwegen, Zweden.

In Nederland is de Koning het staatshoofd. De ministers en de Koning samen zijn de regering. Onze Koning heeft niet veel macht. De ministers zijn in de regering de baas. De minister-president is de belangrijkste minister.

In dit hoofdstuk van de Grondwet staat wie in Nederland Koning of Koningin kan worden. En wat de Koning moet doen. Dit staat in de artikelen 24 – 41. De rest van de artikelen in dit hoofdstuk gaat over de regering. En wat de ministers doen. Dit staat in de artikelen 42 – 49.

Artikel 24

Het Koningschap wordt erfelijk vervuld door de wettige opvolgers van Koning Willem I, Prins van Oranje-Nassau.

Artikel 24 Wie kan Koning worden?

Alleen de nakomelingen van Koning Willem I, Prins van Oranje-Nassau, kunnen Koning worden. In de Grondwet staan de regels over wie de opvolgers van de Koning kunnen zijn en de uitzonderingen op de regels.

Toelichting

Je kunt in Nederland alleen Koning worden als je een nakomeling bent van Koning Willem I, de Prins van Oranje-Nassau. Koning Willem I was de eerste Koning van Nederland. In de Grondwet gaat het over de Koning. Maar vrouwen kunnen natuurlijk ook Koningin worden. Mannen en vrouwen hebben dezelfde rechten om Koning te worden.

Het oudste kind van de Koning of de Koningin wordt meestal de volgende Koning. Dit is de troonopvolger. Prinses Catharina-Amalia is de troonopvolger van Koning Willem-Alexander.

Maar wat gebeurt er als de Koning geen kinderen heeft? Of als de troonopvolger te jong is om Koning te worden? In de Grondwet staat precies wat er dan moet gebeuren.

Artikel 25

Het Koningschap gaat bij overlijden van de Koning krachtens erfopvolging over op zijn wettige nakomelingen, waarbij het oudste kind voorrang heeft, met plaatsvervulling volgens dezelfde regel. Bij gebreke van eigen nakomelingen gaat het Koningschap op gelijke wijze over op de wettige nakomelingen eerst van zijn ouder, dan van zijn grootouder, in de lijn van erfopvolging, voor zover de overleden Koning niet verder bestaand dan in de derde graad van bloedverwantschap.

Artikel 25 Als de Koning doodgaat

1. Als de Koning dood is, wordt zijn oudste kind Koning.
2. Als het oudste kind van de Koning dood is, wordt zijn oudste kind Koning. Dat is dus het kleinkind van de overleden Koning.
3. Als dat kleinkind ook dood is, wordt zijn oudste kind Koning. Dat is dus het achterkleinkind van de overleden Koning.
4. Als het oudste kind van de Koning dood is en zelf geen kinderen heeft, wordt het op-één-na-oudste kind Koning. Daarna komen zijn kinderen en de kinderen van zijn kinderen.
5. Als de overleden Koning geen kinderen heeft, wordt zijn oudste broer of zus Koning. Daarna komen de kinderen van die broer of zus.
6. Als de overleden Koning geen broers of zussen heeft, wordt het oudste kind van zijn opa en oma Koning. Daarna komen de andere kinderen van zijn opa en oma.

Toelichting

Het oudste kind van de Koning wordt meestal de volgende Koning.
Bij de troonopvolging zijn er drie regels.

1. De oudste gaat voor, dan de op-één-na-oudste, enzovoort.
2. De kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen gaan vóór de ouders, grootouders, broers en zussen.
3. De troonopvolger moet familie van de Koning zijn. Eerstegraads familie, bijvoorbeeld een kind. Tweedegraads familie, bijvoorbeeld kleinkind, of broer of zus. Of derdegraads familie, bijvoorbeeld achterkleinkind, of oom of tante.

Nu, in 2022, is prinses Catharina-Amalia de wettige troonopvolger. Als Catharina-Amalia doodgaat, is haar zusje, prinses Alexia, troonopvolger. De derde is haar jongere zusje, prinses Ariane.

De vierde is prins Constantijn, de broer van Koning Willem-Alexander. Zijn kinderen zijn de vijfde, zesde en zevende in de rij. Dit zijn gravin Eloïse, graaf Claus-Casimir en gravin Leonore.

De achtste en laatste in de rij is prinses Margriet, de tante van Koning Willem-Alexander. Haar zonen kunnen geen Koning worden, want zij zijn vierdegraads familie.

Artikel 26

Het kind, waarvan een vrouw zwanger is op het ogenblik van het overlijden van de Koning, wordt voor de erfopvolging als reeds geboren aangemerkt. Komt het dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

Artikel 26 Het ongeboren kind van de Koning

Een kind van de Koning dat nog niet geboren is, kan toch al een wettige opvolger van de Koning zijn. Dat gebeurt als de Koning doodgaat op het moment dat zijn vrouw zwanger is. Maar als het kind dood wordt geboren, doen we alsof het er nooit is geweest.

Toelichting

Stel dat de Koning doodgaat en dat hij nog geen kinderen heeft. Maar dat zijn vrouw zwanger is van zijn eerste kind. En stel dat de overleden Koning ook een jongere broer had. Wie is er op dat moment dan Koning? Het kind dat nog in de buik zit of de jongere broer?

In artikel 26 staat dat het kind in de buik van zijn vrouw zijn opvolger is. Als het kind wordt geboren, is hij nog te jong om Koning te kunnen zijn. Er zal dan iemand in zijn plaats regeren tot hij achttien is.

Als het kind dood wordt geboren, gelden de regels van artikel 25 van de Grondwet. Dan wordt dus de jongere broer Koning.

Artikel 27

Afstand van het Koningschap leidt tot erfopvolging overeenkomstig de regels in de voorgaande artikelen gesteld. Na de afstand geboren kinderen en hun nakomelingen zijn van de erfopvolging uitgesloten.

Artikel 27 Als de Koning geen Koning meer wil zijn

Als de Koning geen Koning meer wil zijn, wordt zijn wettige opvolger Koning. De vorige Koning kan daarna nog kinderen krijgen. Zij kunnen geen Koning worden. En hun kinderen en kleinkinderen ook niet.

Toelichting

De Koning mag zelf beslissen of hij Koning wil blijven. Als de Koning geen Koning meer wil zijn, dan mag dat. Dit heet troonsafstand. Koning Willem I deed in 1840 troonsafstand omdat hij het niet eens was met de nieuwe Grondwet. Koningin Wilhelmina en Koningin Juliana deden troonsafstand omdat ze plaats wilden maken voor hun dochter. Koningin Beatrix deed in 2013 troonsafstand. Daarna werd Willem-Alexander Koning.

Als de Koning geen Koning meer wil zijn, wordt zijn wettige opvolger Koning.

De Koning die heeft gezegd dat hij geen Koning meer wil zijn, kan daarna niet opnieuw Koning worden. En als de vorige Koning daarna nog kinderen, kleinkinderen of achterkleinkinderen krijgt, kunnen zij geen Koning meer worden.

Een toekomstige Koning mag niet van tevoren zeggen dat hij geen Koning wil worden. Het Koningschap is zijn plicht.

Artikel 28

- 1. De Koning, een huwelijk aangaande buiten bij de wet verleende toestemming, doet daardoor afstand van het Koningschap.*
- 2. Gaat iemand die het Koningschap van de Koning kan beërven een zodanig huwelijk aan, dan is hij met de uit dit huwelijk geboren kinderen en hun nakomelingen van de erfopvolging uitgesloten.*
- 3. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake van een voorstel van wet, strekkende tot het verlenen van toestemming, in verenigde vergadering.*

Artikel 28 Trouwen

1. Als de Koning trouwt zonder toestemming van de regering en de Eerste en Tweede Kamer, mag hij geen Koning meer zijn.
2. Als een prins of een prinses trouwt zonder toestemming van de regering en de Eerste en Tweede Kamer, mag hij of zij geen Koning of Koningin meer worden. Ook hun kinderen en kleinkinderen mogen dan geen Koning meer worden.
3. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over een wet om toestemming te geven voor een huwelijk.

Toelichting

De Koning kán toestemming om te trouwen vragen aan de ministers en de Eerste en Tweede Kamer. Hij hóeft geen toestemming te vragen. Maar als hij geen toestemming vraagt, kan hij geen Koning blijven.

Als de Koning geen toestemming krijgt, kan hij beslissen niet te trouwen. Dan kan hij Koning blijven. Hij kan een volgende keer toestemming vragen om met iemand anders te trouwen.

Prinsen en prinsessen kunnen ook toestemming om te trouwen vragen aan de ministers en de Eerste en Tweede Kamer. Ook zij hoeven geen toestemming te vragen. Maar als zij geen toestemming vragen, kunnen zij geen Koning worden.

Het derde deel van Artikel 28 zorgt dat de Eerste en Tweede Kamer samen moeten beslissen of ze de Koning of een van zijn opvolgers toestemming geven om te trouwen. Zo zorgt de Grondwet ervoor dat de Eerste en Tweede Kamer niet allebei iets anders willen.

Artikel 29

1. *Wanneer uitzonderlijke omstandigheden daartoe nopen, kunnen bij een wet een of meer personen van de erfopvolging worden uitgesloten.*
2. *Het voorstel daartoe wordt door of vanwege de Koning ingediend. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering. Zij kunnen het voorstel alleen aannemen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen.*

Artikel 29 Wie mag geen Koning worden?

1. De regering kan een wet maken waarin staat dat één of meer troonopvolgers geen Koning mogen worden. De regering kan dit alleen in een bijzondere situatie doen.
2. Alleen de regering mag een voorstel doen voor zo'n wet. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Ze beslissen samen of ze de nieuwe wet aannemen. Ze kunnen de wet alleen aannemen als twee derde van de Kamerleden het ermee eens is.

Toelichting

Wanneer zou een mogelijke troonopvolger geen Koning mogen worden? Daarvoor kan een aantal redenen zijn. Bijvoorbeeld als de troonopvolger het werk van een Koning niet kan doen omdat hij een geestelijke handicap heeft. Of als de troonopvolger het werk van een Koning niet kan doen omdat hij een ernstige lichamelijke handicap heeft. Of als de troonopvolger dingen doet die slecht zijn voor het land.

Als de regering meer dan één persoon tegelijk wil uitsluiten van het Koningschap, is er toch maar één nieuwe wet nodig. De wet kan daardoor een mogelijke troonopvolger en zijn kinderen in één keer uitsluiten.

De Eerste en Tweede Kamer mogen geen voorstel doen om iemand uit te sluiten van het Koningschap. Alleen de regering mag dat doen.

Artikel 30

1. *Wanneer vooruitzicht bestaat dat een opvolger zal ontbreken, kan deze worden benoemd bij een wet. Het voorstel wordt door of vanwege de Koning ingediend. Na de indiening van het voorstel worden de kamers ontbonden. De nieuwe kamers beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering. Zij kunnen het voorstel alleen aannemen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen.*
2. *Indien bij overlijden van de Koning of bij afstand van het Koningschap een opvolger ontbreekt, worden de kamers ontbonden. De nieuwe kamers komen binnen vier maanden na het overlijden of de afstand in verenigde vergadering bijeen ten einde te besluiten omtrent de benoeming van een Koning. Zij kunnen een opvolger alleen benoemen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen.*

Artikel 30 Wanneer moet de regering een troonopvolger of een Koning benoemen?

1. Als er geen troonopvolger is, dan mag de regering een voorstel doen voor een wet om een troonopvolger te benoemen. Daarna komen er verkiezingen voor de Eerste en Tweede Kamer. De nieuwe Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Daarna stemmen ze over deze wet. Zij kunnen de wet alleen aannemen als twee derde van het aantal stemmen of meer voor de wet is.
2. Als er geen troonopvolger is als de Koning doodgaat of als de Koning geen Koning meer wil zijn, dan komen er verkiezingen voor de Eerste en Tweede Kamer. De nieuwe Eerste en Tweede Kamer vergaderen binnen vier maanden samen over de benoeming van een nieuwe Koning. Daarna stemmen ze over de benoeming. Zij kunnen de troonopvolger alleen benoemen als twee derde van het aantal stemmen of meer voor de wet is.

Toelichting

Je kunt in Nederland alleen Koning worden als je een nakomeling bent van Koning Willem I, de Prins van Oranje-Nassau. Koning Willem I was de eerste Koning van Nederland. In de Grondwet gaat het over de Koning. Maar vrouwen kunnen natuurlijk ook Koningin worden. Mannen en vrouwen hebben dezelfde rechten om Koning te worden.

Het oudste kind van de Koning of de Koningin wordt meestal de volgende Koning. Dit is de troonopvolger. Prinses Catharina-Amalia is de troonopvolger van Koning Willem-Alexander.

Maar wat gebeurt er als de Koning geen kinderen heeft? Of als de troonopvolger te jong is om Koning te worden? In de Grondwet staat precies wat er dan moet gebeuren.

Artikel 31

- 1. Een benoemde Koning kan krachtens erfopvolging alleen worden opgevolgd door zijn wettige nakomelingen.*
- 2. De bepalingen omtrent de erfopvolging en het eerste lid van dit artikel zijn van overeenkomstige toepassing op een benoemde opvolger, zolang deze nog geen Koning is.*

Artikel 31 Wie kan een benoemde Koning opvolgen?

1. Alleen de nakomelingen van een benoemde Koning kunnen Koning worden.
2. Als een benoemde opvolger doodgaat voordat hij Koning is, kunnen alleen zijn nakomelingen Koning worden.

Toelichting

Heeft een benoemde Koning of troonopvolger broers of zussen? Dan kunnen zij hem niet opvolgen. Ook zijn ouders, grootouders, ooms en tantes en neven en nichten kunnen hem niet opvolgen. Alleen zijn nakomelingen kunnen hem opvolgen.

Stel dat er een troonopvolger is benoemd zoals in artikel 30 wordt uitgelegd. En stel dat die troonopvolger doodgaat voordat hij Koning kan worden. Dan zou er weer een nieuwe troonopvolger moeten worden benoemd op de manier die in artikel 30 staat. Artikel 31 zorgt ervoor dat dat niet altijd hoeft. Als de troonopvolger nakomelingen heeft, kunnen zij hem opvolgen.

Artikel 32

Nadat de Koning de uitoefening van het koninklijk gezag heeft aangevangen, wordt hij zodra mogelijk beëdigd en ingehuldigd in de hoofdstad Amsterdam in een openbare verenigde vergadering van de Staten-Generaal. Hij zweert of belooft trouw aan de Grondwet en een getrouwe vervulling van zijn ambt. De wet stelt nadere regels vast.

Artikel 32 Wie kan Koning worden?

Voordat een nieuwe Koning begint met zijn werk, moet er zo snel mogelijk een openbare vergadering van de Eerste en Tweede Kamer samenkomen. Deze vergadering is in de hoofdstad Amsterdam. In deze vergadering belooft of zweert de Koning dat hij zich aan de Grondwet zal houden. En hij belooft of zweert ook dat hij zijn werk goed zal doen. In de wet staat hoe hij dat moet doen.

Toelichting

Als de oude Koning dood is of geen Koning meer wil zijn, is de troonopvolger gelijk Koning. En de nieuwe Koning begint nog dezelfde dag met zijn werk. Dat betekent dat hij de macht mag gebruiken waarop hij als Koning recht heeft. Hij mag dus gelijk al het werk van een Koning doen.

In Nederland wordt de Koning niet gekroond, maar beëdigd en ingehuldigd. Dat betekent dat er een speciale vergadering van de Eerste en Tweede Kamer samen is, waarin de Koning belooft dat hij zich aan de Grondwet zal houden. En dat hij zijn werk goed zal doen. Deze vergadering is in Amsterdam, de hoofdstad van ons land. Deze vergadering is openbaar: iedereen mag komen kijken en luisteren.

De Koning mag zweren of beloven. Voor de wet maakt dat geen verschil. In de praktijk betekent het dat de Koning kan kiezen tussen een eed zweren: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig' of een belofte doen: 'Dat belooft ik'.

Artikel 33

De Koning oefent het koninklijk gezag eerst uit, nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

Artikel 33 Achttien jaar

De Koning mag het werk van een Koning gaan doen als hij achttien jaar is.

Toelichting

Een troonopvolger kan wel Koning worden voordat hij achttien is. Hij kan alleen het werk van een Koning nog niet doen.

Koningin Wilhelmina was bijvoorbeeld nog maar tien jaar toen haar vader Koning Willem III doodging. Ze werd wel Koningin, maar ze was te jong om te regeren. Emma, Wilhelmina's moeder, heeft toen geregeerd totdat Wilhelmina achttien jaar was. In artikel 37 van de Grondwet staat wat er moet gebeuren als de Koning nog geen achttien is.

Artikel 34

De wet regelt het ouderlijk gezag en de voogdij over de minderjarige Koning en het toezicht daarop. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering.

Artikel 34 Wat gebeurt er als de Koning nog geen achttien is?

Als de Koning nog geen achttien jaar oud is, maken de regering en de Eerste en Tweede Kamer een wet waarin staat wie het ouderlijk gezag of de voogdij over hem heeft. In deze wet staat ook wie op het ouderlijk gezag of de voogdij moet letten. De Eerste en de Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Ze nemen daar samen een beslissing over. In deze wet kan ook staan dat iemand anders dit allemaal doet.

Toelichting

Als je ouders dood gaan voordat je achttien bent, moet er iemand anders op je letten. Dat betekent dat iemand het ouderlijk gezag of de voogdij over je krijgt.

Dit geldt ook voor de Koning. Als de vader en moeder van de Koning doodgaan voordat hij achttien is, krijgt iemand het ouderlijk gezag of de voogdij over hem.

Wie het ouderlijk gezag of de voogdij krijgen staat in de wet. De regering of de Tweede Kamer maakt een voorstel voor een wet. En de Eerste en Tweede Kamer vergaderen daar samen over. Ze nemen samen een beslissing. Maar ze kunnen ook een wet maken waarin staat dat iemand anders dit allemaal doet.

Artikel 35

1. *Wanneer de ministerraad van oordeel is dat de Koning buiten staat is het koninklijk gezag uit te oefenen, bericht hij dit onder overlegging van het daartoe gevraagde advies van de Raad van State aan de Staten-Generaal, die daarop in verenigde vergadering bijeenkomen.*
2. *Delen de Staten-Generaal dit oordeel, dan verklaren zij dat de Koning buiten staat is het koninklijk gezag uit te oefenen. Deze verklaring wordt bekendgemaakt op last van de voorzitter der vergadering en treedt terstond in werking.*
3. *Zodra de Koning weer in staat is het koninklijk gezag uit te oefenen, wordt dit bij de wet verklaard. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering. Terstond na de bekendmaking van deze wet hervat de Koning de uitoefening van het koninklijk gezag.*
4. *De wet regelt zo nodig het toezicht over de persoon van de Koning indien hij buiten staat is verklaard het koninklijk gezag uit te oefenen. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering.*

Artikel 35 Als de Koning niet kan werken

1. Als de ministers vinden dat de Koning niet kan werken, vragen zij hierover advies aan de Raad van State. Daarna vertellen de ministers dit aan de Eerste en Tweede Kamer. De ministers geven de Eerste en Tweede Kamer daarbij het advies van de Raad van State. Daarna vergaderen de Eerste en Tweede Kamer samen over dit probleem.
2. Als de Eerste en Tweede Kamer ook vinden dat de Koning niet kan werken, dan maakt de voorzitter van de Eerste Kamer dit bekend. Vanaf dat moment mag de Koning niet meer werken.
3. Als de Koning wel weer kan werken, dan maken de regering en de Eerste en Tweede Kamer samen een wet waarin dat staat. Als de wet er is, gaat de Koning weer werken.
4. Als de Koning niet mag werken, staat in de wet wie toezicht op hem houdt. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Ze nemen daar samen een beslissing over. In deze wet kan ook staan dat iemand anders dit doet.

Toelichting

Wat gebeurt er als de Koning niet kan werken? Als hij ziek is bijvoorbeeld. In dit artikel staat wat er dan gebeurt.

Als de ministers vinden dat de Koning niet kan werken, dan vragen zij eerst advies aan de Raad van State. Als de ministers dat advies hebben gekregen, sturen zij het advies naar de Eerste en Tweede Kamer. De Eerste en Tweede Kamer moeten beslissen wat er moet gebeuren. De Eerste en Tweede Kamer gaan dan samen vergaderen. Samen beslissen ze wat er moet gebeuren.

Als de Eerste en Tweede Kamer ook vinden dat de Koning niet kan werken, dan vertelt de voorzitter van de Eerste Kamer dit aan de Koning en aan de Nederlandse bevolking. De Koning mag dan meteen zijn werk niet meer doen. Als dat nodig is, maken de Eerste en Tweede Kamer een wet waarin staat wie toezicht houdt op de Koning. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn, als de Koning dement wordt.

Als de Koning wel weer kan werken, dan maken de Eerste en Tweede Kamer een wet waarin dat staat. Ook nu doen de Eerste en Tweede Kamer dit samen. Vanaf dat moment mag de Koning weer gaan werken.

Artikel 36

De Koning kan de uitoefening van het koninklijk gezag tijdelijk neerleggen en die uitoefening hervatten krachtens een wet, waarvan het voorstel door of vanwege hem wordt ingediend. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering.

Artikel 36 Als de Koning tijdelijk wil stoppen met werken

De Koning kan tijdelijk stoppen met werken. Als de Koning dit wil, dan maakt de regering een wet waarin dit staat. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Ze nemen daar samen een beslissing over.

Toelichting

In dit artikel staat wat er moet gebeuren als de Koning een tijdje wil stoppen met werken. Als de Koning dit wil, dan moet de regering een wet maken waarin dit staat.

De Eerste en Tweede Kamer vergaderen hierover samen. En samen nemen ze hier een beslissing over.

Als de Koning tijdelijk wil stoppen, moet hij in die tijd helemaal stoppen. De Koning mag bijvoorbeeld niet in deeltijd gaan werken en sommige dingen wel doen, en andere niet.

Artikel 37

1. *Het koninklijk gezag wordt uitgeoefend door een regent:*
 - a) *zolang de Koning de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt;*
 - b) *indien een nog niet geboren kind tot het Koningschap geroepen kan zijn;*
 - c) *indien de Koning buiten staat is verklaard het koninklijk gezag uit te oefenen;*
 - d) *indien de Koning de uitoefening van het koninklijk gezag tijdelijk heeft neergelegd;*
 - e) *zolang na het overlijden van de Koning of na diens afstand van het Koningschap een opvolger ontbreekt.*
2. *De regent wordt benoemd bij de wet. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering.*
3. *In de gevallen, genoemd in het eerste lid onder c en d, is de nakomeling van de Koning die zijn vermoedelijke opvolger is, van rechtswege regent indien hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.*
4. *De regent zweert of belooft trouw aan de Grondwet en een getrouwe vervulling van zijn ambt, in een verenigde vergadering van de Staten-Generaal. De wet geeft nadere regels omtrent het regentschap en kan voorzien in de opvolging en de vervanging daarin. De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten ter zake in verenigde vergadering.*
5. *Op de regent zijn de artikelen 35 en 36 van overeenkomstige toepassing.*

Artikel 37 De plaatsvervanger van de Koning (de regent)

1. Er zijn vijf situaties waarin er een plaatsvervanger (een regent) is voor de Koning:
 - a) als de Koning jonger is dan achttien jaar;
 - b) als de Koning nog niet geboren is;
 - c) als de Eerste en Tweede Kamer vinden dat de Koning niet kan werken;
 - d) als de Koning tijdelijk niet wil werken;
 - e) als de Koning dood is en er geen opvolger voor hem is.
2. In de wet staat wie de plaatsvervanger is. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze wet. Ze nemen daar samen een beslissing over.
3. De opvolger van de Koning is de plaatsvervanger, als de Koning niet kan werken of als hij tijdelijk niet wil werken. De opvolger moet achttien jaar of ouder zijn.
4. De plaatsvervanger belooft of zweert dat hij zich aan de Grondwet zal houden. Ook belooft of zweert hij zijn werk goed te doen. Hij doet dit in een vergadering van de Eerste en Tweede Kamer samen.
5. In de wet staan regels voor de plaatsvervanger van de Koning. In deze wet kunnen ook regels staan over opvolging of vervanging van de plaatsvervanger. De Eerste en Tweede Kamer vergaderen samen over deze regels. Ze nemen daar samen een beslissing over.
6. Artikel 35 en 36 van de Grondwet gelden ook voor de plaatsvervanger van de Koning.

Toelichting

In dit artikel staat wanneer we een plaatsvervanger voor de Koning hebben. Zo'n plaatsvervanger noemt de Grondwet een regent.

Wanneer hebben we een plaatsvervanger voor de Koning?

- a) als de Koning jonger is dan achttien jaar;
- b) als een vrouw zwanger is van een kind dat later de Koning wordt;
- c) als de Eerste en Tweede Kamer vinden dat de Koning niet kan werken, bijvoorbeeld omdat hij ziek is;
- d) als de Koning een tijdje niet wil werken;
- e) als de Koning dood is gegaan, maar er nog geen opvolger voor hem is.

Wie de plaatsvervanger is, staat in een wet. De Eerste en Tweede Kamer maken deze wet samen. Maar, als de Koning niet kan of wil werken (c. en d.), dan is de plaatsvervanger degene die de Koning opvolgt. De opvolger moet dan wel achttien jaar of ouder zijn.

De plaatsvervanger moet aan de Eerste en Tweede Kamer beloven dat hij zijn werk goed zal doen. En dat hij zich netjes aan de Grondwet zal houden.

In een wet staan regels voor de plaatsvervanger. In deze wet kan staan wie de plaatsvervanger vervangt, als hij ziek is bijvoorbeeld. Of wie de plaatsvervanger opvolgt, bijvoorbeeld als de plaatsvervanger dood gaat.

Ten slotte gelden de artikelen 35 en 36 ook voor de plaatsvervanger. Dus de Eerste en Tweede Kamer kunnen beslissen dat de plaatsvervanger zijn werk niet meer kan doen, als hij ziek is bijvoorbeeld. En de plaatsvervanger mag ook tijdelijk stoppen met zijn werk.

Artikel 38

Zolang niet in de uitoefening van het koninklijk gezag is voorzien, wordt dit uitgeoefend door de Raad van State.

Artikel 38 De Raad van State als plaatsvervanger van de Koning

De Raad van State doet het werk van de Koning, als er geen Koning en ook nog geen plaatsvervanger is.

Toelichting

Het kan gebeuren dat we geen Koning hebben en ook geen plaatsvervanger. In dit artikel staat wat er dan gebeurt. In die situatie doet de Raad van State het werk van de Koning. De Raad van State is de belangrijkste adviseur van de regering en de Eerste en Tweede Kamer.

Artikel 39

De wet regelt, wie lid is van het koninklijk huis.

Artikel 39 Lid van het koninklijk huis

In de wet staat wie lid is van het koninklijk huis. In de wet kan ook staan dat iemand anders dit beslist.

Toelichting

In dit artikel staat dat de regering en de Eerste en Tweede Kamer een wet moeten maken waarin staat wie lid is van het koninklijk huis. Dit is de Wet lidmaatschap koninklijk huis.

Wie zijn er lid van het koninklijk huis? In de Wet lidmaatschap koninklijk huis staat:

1. de Koning, ook als hij is gestopt met werken. Dus Koning Willem-Alexander blijft lid van het koninklijk huis, ook als hij met pensioen gaat;
2. de opvolger van de Koning en zijn vrouw of haar man. Nu zijn dat prinses Catharina-Amalia, prinses Alexia en prinses Ariane;
3. alle andere leden van de koninklijke familie en hun mannen en vrouwen die volgens de Grondwet Koning zouden kunnen worden. (zie artikel 24 en 25)

Het koninklijk huis is iets anders dan de koninklijke familie. Van de familie ben je lid door geboorte. En dat blijf je ook. Dat is anders voor het koninklijk huis. Je bent bijvoorbeeld geen lid meer van het koninklijk huis, als je geen Nederlander meer bent. Of als de regering en de Eerste en Tweede Kamer dat hebben besloten.

Artikel 40

- 1. De Koning ontvangt jaarlijks ten laste van het Rijk uitkeringen naar regels bij de wet te stellen. Deze wet bepaalt aan welke andere leden van het koninklijk huis uitkeringen ten laste van het Rijk worden toegekend en regelt deze uitkeringen.*
- 2. De door hen ontvangen uitkeringen ten laste van het Rijk, alsmede de vermogensbestanddelen welke dienstbaar zijn aan de uitoefening van hun functie, zijn vrij van persoonlijke belastingen. Voorts is hetgeen de Koning of zijn vermoedelijke opvolger krachtens erfrecht of door schenking verkrijgt van een lid van het koninklijk huis vrij van de rechten van successie, overgang en schenking. Verdere vrijdom van belasting kan bij de wet worden verleend.*
- 3. De kamers der Staten-Generaal kunnen voorstellen van in de vorige leden bedoelde wetten alleen aannemen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen.*

Artikel 40 De uitkering van de Koning

1. De Koning krijgt elk jaar een uitkering van de overheid. In de wet staat hoe hoog de uitkering van de Koning is. In deze wet staat ook welke andere leden van het koninklijk huis een uitkering van de overheid krijgen.
2. De Koning en de leden van het koninklijk huis betalen geen belasting over hun uitkering. Ook betalen ze geen belasting over hun vermogen als ze dat gebruiken voor hun koninklijke werk. De Koning en zijn opvolger betalen ook geen belastingen als zij erven van een lid van het koninklijk huis. Of als een lid van het koninklijk huis hun iets geeft. In een wet kan staan dat de leden van het koninklijk huis ook geen andere belastingen betalen.
3. De Eerste en Tweede Kamer kunnen de wetten uit punt 1 en 2 alleen maken als twee derde van het aantal stemmen of meer voor de wet is.

Toelichting

In dit artikel staat dat de Koning en leden van het koninklijk huis een uitkering van de overheid krijgen. Hoe hoog deze uitkering is, staat in de wet. De Eerste en Tweede Kamer kunnen deze wet alleen maar maken als twee derde van het aantal stemmen of meer voor de wet is.

De Koning en de leden van het koninklijk huis betalen geen belasting over de uitkering die ze van de overheid krijgen en het geld dat ze hebben. Waarom betalen zij geen belastingen? De Koning heeft een deel van zijn uitkering en zijn vermogen nodig omdat hij Koning is. Een ander deel gebruikt hij voor privé-uitgaven. De regering vindt het moeilijk om uit te rekenen hoeveel geld de Koning uitgeeft omdat hij Koning is. En hoeveel geld hij privé uitgeeft.

Privé-uitgaven zijn soms ook uitgaven die de Koning doet omdat hij Koning is. Stel je bijvoorbeeld eens voor dat je een kopje thee drinkt bij Koning Willem-Alexander. Is het kopje thee dan een privé-uitgave van de Koning? Of niet? Omdat de regering vindt dat deze vraag moeilijk te beantwoorden is, betalen de leden van het koninklijk huis geen belasting.

Artikel 41

De Koning richt, met inachtneming van het openbaar belang, zijn Huis in.

Artikel 41 Wie werkt er in het koningshuis?

De Koning beslist zelf wie er werkt in het koningshuis. De ministers en de Eerste en Tweede Kamer controleren of de Koning dit goed doet.

Toelichting

De Koning mag zelf weten wie er voor hem werken. Wie zijn secretaris is bijvoorbeeld. Of wie er in de bediening werkt. Vroeger noemden we dit de hofhouding van de Koning.

De Koning mag natuurlijk geen dingen doen die de regering en de Eerste en Tweede Kamer niet willen. Hij mag ook geen dingen doen die van de wet niet mogen. Hij mag bijvoorbeeld niet discrimineren bij het aannemen van personeel.

Artikel 42

1. *De regering wordt gevormd door de Koning en de ministers.*
2. *De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.*

Artikel 42 De ministers zijn verantwoordelijk voor wat de Koning doet

1. De Koning en de ministers samen zijn de regering.
2. De Koning hoeft aan niemand uit te leggen wat hij doet; hij is onschendbaar. De ministers zijn verantwoordelijk voor wat de regering doet.

Toelichting

In dit artikel staat dat de Koning in de regering zit. In de regering zitten dus niet alleen de ministers en de staatssecretarissen, maar ook de Koning. Dit is bijzonder. In andere landen met een Koning is de Koning wel altijd staatshoofd, zoals een president in een republiek. Maar bijna nooit is de Koning lid van de regering. In Nederland is dit dus wel zo.

Dat de Koning in de regering zit betekent niet dat de Koning in de regering zelfstandig beslissingen kan nemen. Dat kan hij niet. Hij neemt alleen beslissingen samen met één of meer ministers. In de praktijk gaat het meestal zo: de ministers nemen de beslissingen en de Koning zet de handtekening.

Het tweede deel van het artikel betekent dat de Koning zelf aan niemand hoeft uit te leggen wat hij doet. Niet aan de Eerste en Tweede Kamer en ook niet aan de rechter. De Grondwet noemt dit 'onschendbaar'. Dit betekent niet dat de Koning zich niet aan de wet hoeft te houden. Dat moet hij zeker wel. Ook de Koning mag niet te hard rijden. En als de Koning te hard rijdt, moet hij gewoon een boete betalen.

De ministers zijn niet alleen verantwoordelijk voor het gedrag van de Koning. Ze zijn ook verantwoordelijk voor het gedrag van hun ministeries en hun ambtenaren. Als de Eerste en Tweede Kamer bijvoorbeeld vinden dat de overheid of een ministerie iets fout heeft gedaan, dan is de minister daarvoor verantwoordelijk. Niet de directeur van het ministerie, of een ambtenaar, maar de minister is verantwoordelijk. Op deze manier kunnen de Eerste en Tweede Kamer de regering goed controleren.

Artikel 43

De minister-president en de overige ministers worden bij koninklijk besluit benoemd en ontslagen.

Artikel 43 Wie benoemt en ontslaat de ministers?

De minister-president en de Koning benoemen en ontslaan de minister-president en de andere ministers.

Toelichting

Na de verkiezingen maakt een formateur een nieuw kabinet. De formateur wordt meestal de nieuwe minister-president. Samen met de fractievoorzitters in de Tweede Kamer van de politieke partijen die samen het nieuwe kabinet maken, beslist hij wie de nieuwe ministers worden.

Net als in artikel 42 staat hier dat de formateur een nieuw kabinet maakt. Er staat niet dat de formateur een nieuwe regering maakt. We maken dit onderscheid, omdat in de regering naast de ministers en staatssecretarissen ook de Koning zit. En de formateur zoekt natuurlijk geen nieuwe Koning. Daarom staat er kabinet: dit zijn alle ministers en staatssecretarissen, zónder de Koning.

Hoewel de minister-president en de ministers eigenlijk gewoon werknemers zijn, krijgen ze geen arbeidscontract. Dat zij minister-president en minister worden, staat in een koninklijk besluit. Een koninklijk besluit is een beslissing van de regering. Het is dus geen zelfstandige beslissing van de Koning. De Koning zet zijn handtekening onder het koninklijk besluit. Ook de minister-president zet zijn handtekening: dit staat in artikel 48 van de Grondwet. De regering benoemt en ontslaat zichzelf.

Ook wanneer de minister-president en de ministers ontslag krijgen, staat dat in een koninklijk besluit.

Artikel 44

1. *Bij koninklijk besluit worden ministeries ingesteld. Zij staan onder leiding van een minister.*
2. *Ook kunnen ministers worden benoemd die niet belast zijn met de leiding van een ministerie.*

Artikel 44 Ministeries

1. De regering beslist welke ministeries er zijn. Een minister geeft leiding aan een ministerie.
2. In de regering kunnen ook ministers zitten die geen leiding geven aan een ministerie.

Toelichting

In Den Haag staan de ministeries, zoals het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Justitie. Op de ministeries werken ambtenaren. Zij doen drie dingen:

1. ze helpen de ministers bij het maken van de wetten en het beleid;
2. ze voeren het beleid uit;
3. ze letten erop dat iedereen zich aan de wetten houdt.

Welke ministeries er zijn, staat niet in de Grondwet. De regering beslist hoeveel ministeries er zijn. En welke ministeries er zijn. Een minister is de baas van een ministerie.

Sommige ministers hebben geen eigen ministerie. Dit noemen we een minister zonder portefeuille. Bijvoorbeeld de minister van Ontwikkelingssamenwerking werkt in het ministerie van Buitenlandse Zaken. De minister van Ontwikkelingssamenwerking geeft dus geen leiding aan een ministerie. Dat doet de minister van Buitenlandse Zaken.

Artikel 45

1. *De ministers vormen tezamen de ministerraad.*
2. *De minister-president is voorzitter van de ministerraad.*
3. *De ministerraad beraadslaagt en besluit over het algemeen
regeringsbeleid en bevordert de eenheid van dat beleid.*

Artikel 45 De ministerraad

1. Alle ministers samen zijn de ministerraad.
2. De minister-president is voorzitter van de ministerraad.
3. In de ministerraad vergaderen en beslissen de ministers over het beleid van de regering. De ministerraad zorgt ervoor dat het beleid van alle ministers bij elkaar past.

Toelichting

Alle ministers samen zijn de ministerraad. Iedere vrijdag vergadert de ministerraad op het ministerie van Algemene Zaken. Dat is het ministerie van de minister-president. De minister-president is de voorzitter van de ministerraad.

Waarover vergadert de ministerraad? In de ministerraad praten de ministers over het beleid van de regering. De regering wil bijvoorbeeld bereiken dat minder mensen roken. De ministers praten dan over de vraag of de overheid roken moet verbieden in cafés en restaurants.

Dit is een onderwerp van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Maar het onderwerp is zo belangrijk, dat alle ministers daarover mee willen praten in de ministerraad. En ze willen daarover ook meebeslissen.

In de ministerraad maken de ministers ook afspraken met elkaar. Zo zorgen ze dat het beleid van hun ministeries bij elkaar past. Ze spreken bijvoorbeeld af dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap roken op scholen verbiedt.

Artikel 46

1. *Bij koninklijk besluit kunnen staatssecretarissen worden benoemd en ontslagen.*
2. *Een staatssecretaris treedt in de gevallen waarin de minister het nodig acht en met inachtneming van diens aanwijzingen, in zijn plaats als minister op. De staatssecretaris is uit dien hoofde verantwoordelijk, onverminderd de verantwoordelijkheid van de minister.*

Artikel 46 Staatssecretarissen

1. De minister-president en de Koning benoemen en ontslaan de staatssecretarissen.
2. Een staatssecretaris kan een minister vervangen, als de minister dat nodig vindt. De minister mag de staatssecretaris dan vertellen wat hij moet doen. De staatssecretaris is zelf verantwoordelijk voor wat hij doet. En de minister is ook verantwoordelijk voor wat de staatssecretaris doet.

Toelichting

In artikel 43 staat dat de formateur beslist wie na de verkiezingen de nieuwe minister-president en de nieuwe ministers worden. Samen met de fractievoorzitters in de Tweede Kamer van de politieke partijen die samen het nieuwe kabinet maken, beslist hij wie de nieuwe staatssecretarissen worden.

Net als de minister-president en de ministers krijgen ze geen arbeidscontract. Dat zij staatssecretaris worden, staat in een koninklijk besluit. De Koning zet zijn handtekening onder het koninklijk besluit. Ook de minister-president zet zijn handtekening. Ook als de staatssecretarissen ontslag krijgen staat dat in een koninklijk besluit.

Een staatssecretaris kan de plaatsvervanger zijn van de minister. Een staatssecretaris vervangt een minister alleen als de minister dat nodig vindt. De minister blijft dan de baas van de staatssecretaris: hij vertelt de staatssecretaris wat hij moet doen.

Meestal verdelen de minister en de staatssecretaris het werk van het ministerie. De staatssecretaris is verantwoordelijk voor zijn eigen werk. Maar de minister blijft de baas. Hij blijft dus ook verantwoordelijk voor wat de staatssecretaris doet.

Artikel 47

Alle wetten en koninklijke besluiten worden door de Koning en door een of meer ministers of staatssecretarissen ondertekend.

Artikel 47 Wie zet een handtekening onder wetten en koninklijke besluiten?

Onder alle wetten en beslissingen van de regering staat de handtekening van de Koning en van één of meer ministers of staatssecretarissen.

Toelichting

Onder alle wetten en beslissingen van de regering (koninklijke besluiten) moet de handtekening van de Koning staan en de handtekening van één of meer ministers of staatssecretarissen.

Een beslissing van de regering noemen we een koninklijk besluit is. Maar het is dus geen zelfstandige beslissing van de Koning. Het is een beslissing van de regering. De Koning zet er alleen zijn handtekening onder.

De handtekening van een of meer ministers of staatssecretarissen is nodig, omdat de Koning niet zelfstandig beslissingen mag nemen. En doordat een minister of een staatssecretaris een handtekening zet, kunnen de Eerste en Tweede Kamer hem vragen hierover uitleg te geven. Zo kunnen de Eerste en Tweede Kamer controleren of de regering haar werk goed doet.

Artikel 48

Het koninklijk besluit waarbij de minister-president wordt benoemd, wordt mede door hem ondertekend. De koninklijke besluiten waarbij de overige ministers en de staatssecretarissen worden benoemd of ontslagen, worden mede door de minister-president ondertekend.

Artikel 48 Wie zet een handtekening onder de benoeming en het ontslag van ministers?

De Koning en de minister-president ondertekenen het koninklijk besluit waarin staat wie de minister-president en wie de ministers en staatssecretarissen worden. Zij ondertekenen ook het koninklijk besluit waarin de minister-president en de ministers en de staatssecretarissen ontslag krijgen.

Toelichting

In het vorige artikel stond dat de Koning niet zelfstandig beslissingen mag nemen. En dat dus ook een minister of een staatssecretaris zijn handtekening moet zetten.

In dit artikel staat dat de minister-president het koninklijk besluit ondertekent, waarin staat wie de minister-president, de ministers en de staatssecretarissen worden. Hij doet dat ook met het koninklijk besluit waarin ze ontslag krijgen.

Hieruit blijkt de bijzondere positie van de minister-president. Hij is niet zomaar een minister. Hij is de baas van de ministers en staatssecretarissen. Of beter: de voorzitter van de ministerraad.

Artikel 49

Op de wijze bij de wet voorgeschreven leggen de ministers en de staatssecretarissen bij de aanvaarding van hun ambt ten overstaan van de Koning een eed, dan wel verklaring en belofte, van zuivering af en zweren of beloven zij trouw aan de Grondwet en een getrouwe vervulling van hun ambt.

Artikel 49 Wat moeten ministers en staatssecretarissen beloven of zweren?

Ministers en staatssecretarissen moeten drie dingen beloven of zweren:

- dat zij zich niet hebben laten omkopen en dat ze zich niet zullen laten omkopen;
- dat zij zich aan de Grondwet zullen houden;
- dat zij hun werk goed zullen doen.

In de wet staat hoe ze dit moeten doen.

Toelichting

Voordat de ministers en staatssecretarissen aan het werk gaan moeten ze een aantal dingen beloven. Dit staat in de Wet beëdiging ministers en leden Staten-Generaal.

In de eerste plaats moeten ze beloven dat ze zich niet laten omkopen. Ministers en staatssecretarissen mogen geen geld en cadeaus krijgen van mensen die op deze manier hun werk willen beïnvloeden.

In de tweede plaats moeten ze beloven dat ze zich aan de Grondwet zullen houden. Ze mogen geen dingen doen die de Grondwet verbiedt.

In de derde plaats moeten ze beloven dat ze hun werk goed zullen doen.

De ministers en staatssecretarissen mogen deze drie dingen beloven, maar ze mogen dit ook zweren. Voor de wet maakt dat geen verschil. Ze mogen kiezen tussen een belofte doen: 'Dat beloof ik' of een eed zweren: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig'.